

ارزیابی دستاوردهای کمی آموزش تخصصی و فوق تخصصی و دوره‌های تکمیلی تخصصی پزشکی در جمهوری اسلامی ایران در طول ۳ دهه گذشته

مجری: دکتر ناصر سیم فروش

نوع طرح: متعارف بلند مدت

سال شروع: ۱۳۹۰

سال پایان: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

پس از تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۶۳، تربیت نیروهای متخصص موردنیاز در آموزش عالی پزشکی در ایران، از روند رشد چشمگیری برخوردار بوده است. در طول سی سال گذشته، مطابق سیاست‌های دولت، در جهت بهبود سلامت عمومی و فراهم نمودن دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی، افزایش تعداد متخصصین کشور یکی از اولویت‌ها بوده است. افزایش تعداد دانشگاه‌های پزشکی به منظور آموزش پزشکی عمومی و تخصصی، در اوایل دهه ۳۴ آغاز شد و برنامه‌های آموزشی تخصصی و فوق تخصصی چند برابر شده است. در حال حاضر حدود ده هزار دستیار در ۲۸ رشته تخصصی و ۲۱ رشته فوق تخصصی در نزدیک به ۵۵۴ واحد آموزشی مربوط به ۶۵ دانشگاه پزشکی آموزش‌های تخصصی لازم را دریافت می‌دارند. علی‌رغم تلاش‌های شایانی که در این زمینه در طول سه دهه گذشته در کشور صورت پذیرفته است، ولی مستندسازی یکپارچه و آمار جامعی از روند توسعه و رشد کمی آموزش تخصصی و فوق تخصصی، صورت نگرفته است. در نتیجه، هدف محققین این پروژه تحقیقاتی، توصیف دقیق جزئیات دستاوردهای کمی آموزش پزشکی تخصصی و فوق تخصصی و فلوشیپ در ایران است.

روش‌شناسی

دستیابی به اطلاعات ارزشمند: انجام این تحقیق و دستیابی به اطلاعات فرآیند پیچیده‌ای خواهد بود، جمع‌آوری اسناد دقیق و شواهد موجود و دست‌اول، توسط مجری طرح پژوهشی باید در ۶ مرحله صورت پذیرفت. مرحله نخست، با مراجعه به دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی، به‌عنوان متولی آموزش تخصصی و فوق تخصصی بالینی پزشکی در کشور، انجام شد، زیرا آزمون‌های پذیرش دستیار تخصصی و فوق تخصصی، امتحانات متمرکز دانشنامه تخصصی و نهایی فوق تخصصی توسط دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی و با همکاری هیئت‌های ممتحنه مربوطه برگزار می‌شود. آزمون ارتقاء گواهینامه سالیانه نیز با هماهنگی دبیرخانه به طور هم‌زمان در کلیه دانشگاه‌های علوم پزشکی محل آموزش دستیاران برگزار می‌گردد. لذا اطلاعات مربوطه از این منبع اخذ گردید. در مرحله دوم مراجعه به سازمان نظام پزشکی (جهت کسب اطلاعات مربوط به متخصصان و فوق متخصصان کشور) و سومین مرحله نیز مکاتبه مستقیم با مراکز آموزشی مجری دوره‌های تکمیلی تخصصی (جهت تعیین فارغ‌التحصیلان دوره‌های مذکور) و مقایسه با آمار دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی از پذیرش دوره‌های فلوشیپ انجام شد. بدین ترتیب با استفاده از منابع اطلاعاتی متعدد و مقایسه اطلاعات دقیق، محققین قادر به مرور جامع و دقیق روند رشد کمی رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی در کشور هستند.

یافته‌ها

در حال حاضر دارای بیست‌وهشت رشته تخصصی، بیست‌وچهار رشته فوق تخصصی و پنجاه‌وچهار رشته تکمیلی تخصصی (فلوشیپ) در علوم پزشکی هستیم که رشته تخصصی طب سالمندی و رشته پزشکی خانواده (به صورت پایلوت) از سال گذشته راه‌اندازی شده‌اند و در سیصد و چهل‌وچهار رشته محل دستیار تخصصی در

بیش از سی‌وپنج دانشگاه علوم پزشکی در کشور تربیت می‌شوند. یافته‌های این مطالعه در سه بخش کلی: دستاوردهای کمی آموزش تخصصی، دستاوردهای کمی آموزش فوق تخصصی و دستاوردهای کمی دوره‌های تکمیلی تخصصی (فلوشیپ) و در فصل‌های مختلف ارائه می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

بهترین شیوه برای تسلط بر آینده عبارت از گردآوری گسترده و جامع و سیستماتیک اطلاعات، سپس تکیه بر قراین شهودی ذهن خبرگان آموزش پزشکی تخصصی و فوق تخصص و پردازش اطلاعات توسط خبرگان و در نتیجه دستیابی به بینش‌ها و راهکارهای عملی است. در آینده‌نگاری آموزش تخصصی و فوق تخصصی ابتدا با تکنیک پایش الگوهای نوظهور و تکنیک پایش به پیمایش روندهای رشد کمی آموزش تخصصی و فوق تخصصی پزشکی کشور پرداخته و بدین وسیله زمینه برای تحلیل کیفی روندهای رشد آموزش پزشکی و آینده‌نگاری رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی فراهم می‌گردد.

کلیدواژه: دستاورد کمی، آموزش تخصصی، آموزش فوق تخصصی، دوره‌های تکمیلی، آموزش پزشکی.